

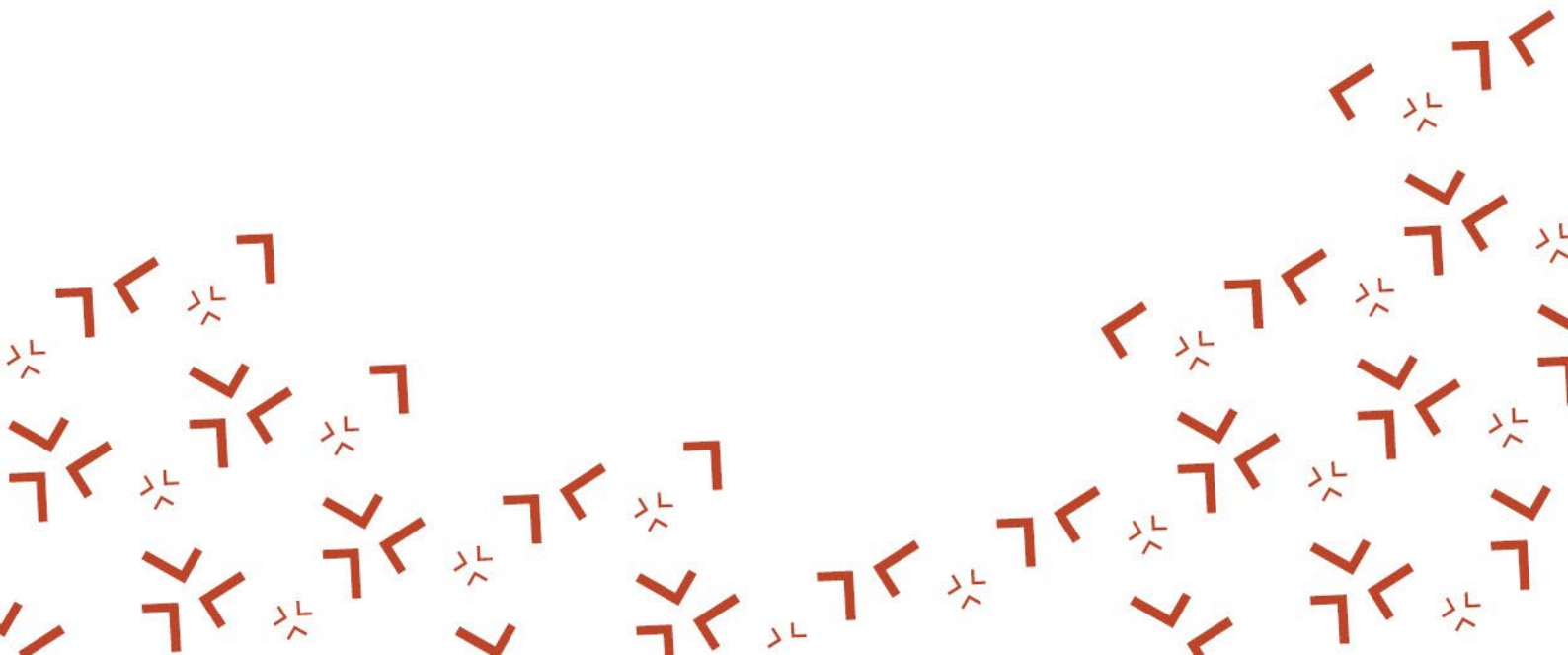
Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Salmela, V. 2024. Porontalja osana kestäväää kehitystä. Lumen – Lapin ammattikorkeakoulun verkkolehti (3/2024).

URL: <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/lumenlehti/2024/10/31/porontalja-osana-kestavaa-kehitysta/>

Porontalja osana kestävästä kehityksestä

Veera Salmela, Tradenomi (AMK), asiantuntija, Tulevaisuuden biotalous. Lapin ammattikorkeakoulu

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Tämä artikkeli edustaa SDG-tavoitteita 8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 12: Vastuullista kuluttamista ja 17: Yhteistyö ja kumppanuus

Asiasanat: porotalous, kestävä kehitys

Porontalja on merkittävä teurastuksen sivutuote. Ominaisuuksiltaan se on hyvin erityinen, sillä yhden neliösenttimetrin sisällä kasvaa noin 1700 karvaa. Paksut peitinkarvat ovat onttoja sisältä, joten talja on erinomainen eriste talven pakkasessa elävälle porolle. (Paliskuntain yhdistys 2024a.) Poronhoidon kehittyessä jutaavat paimentolaiset hyödynsivät poron nahkaa ja taljaa esimerkiksi vaatteiden ja majoitusvälineiden valmistuksessa. Nahkasta on valmistettu muun muassa telttakangasta siirrettäviin asutuksiin, sekä talja on toiminut pehmeänä makuualustana.

Nykyajan asutuksissa taljat eivät enää muodosta seiniä, vaan pikemminkin roikkuvat koristeina seinillä. Myös nykyaikainen poronhoito on kehittynyt tekniikan ja laitteiden myötä tehokkaammaksi. Vaikka koneet ja mobiililaitteet ovat modernille promiehelle arkipäivää, on alalla paljon perinteitä ja vanhoja käytänteitä. Edelleen pidetään esimerkiksi tärkeänä hyödyntää kaikki osat porosta teurastuksen yhteydessä. Kestävän kehityksen huomiointi on lisännyt kiinnostusta kehittää sivutuotteiden

käyttömahdollisuuksia. Suomessa teurastetaan noin 70 000–80 000 poroa vuosittain (Yle 2022). Vaikka määrä on muuhun lihantuotantoon verrattuna suhteellisen pieni, on sekä kestävän kehityksen että porotalouden ekologisen maineen kannalta tärkeää, että kaikki sivutuotteet hyödynnetään.

Tällä hetkellä porontaljoista merkittävä osuus myydään turisteille matkamuuistoiksi. Sisustuselementin lisäksi porontalja soveltuu hyvin retkeilyyn makuualustaksi tai istuinsuojaksi rekeen, pulkkaan sekä moottorikelkkaan. Talja soveltuu myös moneen muuhun käyttötarkoitukseen, jossa arvostetaan sen lämpöä ja hengittävyttä (Taljat rahaksi 2023.) Poronahka on tietysti myös arvokas materiaali käsintöihin. Perinteisenä materiaalina se on tärkeä osa lappilaista kulttuuria. Vaikka käyttötapoja on monia, on porontaljojen myynti ollut viime vuosina haasteellista. Pahimmillaan taljoja on päätynyt jopa teurasjätteeksi. (Yle 2022.)

Tuottajasta moniosaaja – porontaljojen jalostamisen ja myynnin koulutushanke pyrkii edistämään taljakauppaa ja kehittämään teurastuspaikkojen toimintaa entistä kannattavammaksi. Tavoitteena on saada parempaa tuottoa arvokkaalle raaka-aineelle ja maksimoida sen hyötykäyttö. Hanke järjestää erilaisia koulutuksia ja yhteistyömahdollisuuksia paliskunnille, teurastamoille ja yksittäisille poronomistajille. Koulutustilaisuudet järjestetään kohderyhmän toiveiden ja tavoitteiden mukaan alkuvuoden 2025 aikana. Hanke osallistaa myös käsityöläisiä. Tammikuussa järjestetävän työpajan tavoitteena on auttaa osallistujia kehittämään yrittäjyyttä porokäsintöiden ympärille. Työpaja tarjoaa myös mahdollisuuden verkostoitua toisten käsityöläisten kanssa. Yhteistyön toivotaan lisäävän innostusta ja uusia innovaatioita poromateriaalin hyödyntämiseksi pienteollisessa käsityöläisyydessä. (Tuottajasta moniosaaja 2024.)

Koronapandemian vaikutusten myötä myös porontaljojen myynti on hiipunut. Aiempi jopa 25 euron tuottajahinta on romahtanut pahimmillaan alle viiden euron. Huonoimmilla sopimuksilla taljoja myyvät teurastamot eivät saa välttämättä edes käsittelystä syntyviä kustannuksia hinnalla katettua. Tällä hetkellä taljakauppa keskittyy vain muutamaan isoon ostajaan. Tämän vuoksi taljan hintaa nostavaa kilpailua ei juurikaan ole. Hinnan lasku on saanut osan poronomistajista passivoitumaan taljojen myynnissä. Taljoista saatavan taloudellisen hyödyn parantamiseksi, on myös tuottajien oltava aktiivisia ja oma-aloitteisia. Kuten

poronlihan, myös taljojen suoramyyntin avulla tuottaja voisi parantaa taloudellisia ansioitaan myymällä tuotteet itse. Myös kuluttajat ovat entistä kiinnostuneempia ostamaan tuotteita ja palveluita suoraan tuottajalta (Paliskunnat 2024c).

Porotalous on merkittävä työllistäjä erityisesti Lapin, Pohjois-Pohjanmaan sekä Kainuun pienissä kylissä, joissa työpaikkoja on rajallisesti. Noin tuhat henkilöä työllistyy tällä hetkellä päätoimisena poronhoitajana. Tämän lisäksi noin tuhat henkilöä saa sivutuloloja muun työn ohella porotaloudesta. (Paliskunnat 2024b.) Poronhoito työllistää myös välillisesti eri alojen osaajia, kuten kuljetusliikkeitä, koulutuskeskuksia, maataloustuotteiden ja -koneiden myyjiä sekä matkailuyrityksiä. Porojen tuottama hyöty alueelle on siis huomattavasti laajempi kuin vain lihanjalostuksesta saatavat ansiot. (Maa- ja metsätalousministeriö 2024.)

Poronhoito sitoo ihmisiä pohjoiseen. Sen vuoksi olisi tärkeää saada poronlihasta sekä taljoista ansaittavat tuotot suoraan tuottajille ja pysymään poronhoitoalueella. Porotalous on toiminnallaan osa pohjoisen taloudellista ja sosiaalista vastuullisuutta. Näiden vastuullisuuden osa-alueiden lisäksi porotuotteita voidaan pitää myös ekologisesti eettisinä. Suurin osa teuraskauden lihanjalostukseen valituista poroista on edellisenä keväänä syntyneitä vasoja. Ne ovat saaneet elää vapaana luonnossa ja kasvaneet emän maidolla, sekä kasvien ja sienten ravitsemana. Tästä syystä poronlihaa voidaan pitää eettisempänä vaihtoehtona tehotuotetulle lihalle. (Paliskunnat 2024c.)

Ekologisuuden ja tuotantoketjun läpinäkyvyyden lisäämiseksi porontaljat on saatava nykyistä paremmin hyötykäyttöön. Haasteena kehitykselle on eläinperäisten tuotteiden heikentynyt kysyntä. Positiivinen näkyvyys voi kuitenkin auttaa lisäämään ymmärrystä porotuotteiden eettisestä alkuperästä kuluttajien keskuudessa. Myös tuotteiden tarinallistaminen lisää ostajien kiinnostusta. Sosiaalisen vastuullisuuden kannalta porontaljojen hyödyntäminen voi lisätä alueen työllisyyttä esimerkiksi käsityöläisyyden muodossa. Myös eri sidosryhmien välinen yhteistyö voi kehittää uusia tapoja hyödyntää materiaalia.

Suurin osa poroteurastamoista myy taljansa isoille ostajille, jotka muokkaavat taljat tai tekevät niistä nahkaa. Taljojen täyden hyödynnettävyyden kehittämiseksi toivomme myös pienempien toimijoiden osallistuvan tarjottaviin koulutuksiin ja aktivoituvan taljojen myynnissä. Tällä hetkellä erityisesti yksittäiset poronomistajat jättävät taljoista saatavan taloudellisen potentiaalin osittain tai kokonaan hyödyntämättä. Kohtuullisella

työpanoksella poronomistaja voi saada ansioita myymällä itse ilmakeivattuja tai muokattuja taljoja. (Taljat rahaksi 2023.)

Tuottajasta moniosaaja -hanke toimii välikätenä tuottajien ja potentiaalisten ostajien yhdistämiseksi. Alkusyksyn aikana hankkeessa on muun muassa tehty yhteistyötä satuloita valmistavan yrityksen kanssa, sekä viety oppia koipinahkojen nylkemisestä Pudasjärven teurastamolle. Hanke tarjoaa koulutusta taljojen käsittelyyn teurastamoilla. Lisäksi tarjotaan apua taljojen myynnin byrokratian tueksi. Esimerkiksi parhaillaan tekeillä oleva opas ohjeistaa tuottajaa taljojen ulkomaankauppaan liittyvissä asioissa. Teurastamoiden kanssa tehtävä yhteistyö suunnitellaan kohderyhmän mukaan, jotta toteutus on kohteelle mahdollisimman hyödyllinen. Tulevaisuudessa toivomme porontaljan olevan täysin hyödynnetty teurastuksen sivutuote!

Kuva: Veera Salmela

Lähteet:

Lapin ammattikorkeakoulu. 2023. Taljat rahaksi -hanke. Viitattu 30.9.2024. [Porontaljat | Taljat rahaksi - porontaljan jalostamisen kehittämishanke - Lapin AMK](#)

Lapin ammattikorkeakoulu. 2024. Tuottajasta moniosaaja -hanke. Viitattu 30.9.2024. [Porontaljat | Taljat rahaksi - porontaljan jalostamisen kehittämishanke - Lapin AMK](#)

Maa- ja metsätalousministeriö. 2024. Poronhoito Suomessa. Viitattu 27.9.2024. [Lisätietoja poronhoidosta - Maa- ja metsätalousministeriö \(mmm.fi\)](#)

Paliskuntain yhdistys. 2024a. Poro – (Rangifer tarandus tarandus) Viitattu 19.9.2024. [Poro - Poro ja poronhoito \(paliskunnat.fi\)](#)

Paliskuntain yhdistys. 2024b. Poronhoito. Viitattu 27.9.2024. [Poronhoito - Poro ja poronhoito \(paliskunnat.fi\)](#)

Paliskuntain yhdistys. 2024c. Poro – puhtaasti parasta! Viitattu 30.9.2024. [Pororuoka - Poro ja poronhoito \(paliskunnat.fi\)](#)

Suomen YK-liitto. 2024. Kestävän kehityksen tavoitteet. Viitattu 19.9.2024. [Kestävä kehitys | Suomen YK-liitto \(ykliitto.fi\)](#)

Yle. 2022. Arvokkaasta porontaljasta tuli teurasjätettä: kymmeniätuhansia heitettiin syksyllä menemään. Viitattu 18.10.2024. [Arvokkaasta porontaljasta tuli teurasjätettä: kymmeniätuhansia heitettiin syksyllä menemään | Yle](#)